

L'ús quotidià dels malnoms: funcions en la societat

Pasqual Tirach Alventosa

DOI: 10.2436/15.8040.01.67

Resum

L'atribució de malnoms en els pobles és una activitat que pot semblar sense interès, fins i tot de mal gust. Del seu band el lingüista hi sap trobar una riquesa lexical, sintàctica a vegades, dialectal sempre. Però més enllà del tresor lingüístic que representen aquestes apel·lacions extralegals, cal qüestionar el paper dels sobrenoms al si de la comunitat. A partir d'un corpus de 13.000 malnoms de la Catalunya del Nord, la nostra anàlisi considerarà les diferents funcions dels malnoms: no caldrà acontentar-se de l'ús exclusiu dedicat a la distinció dels patronims homònims, ni a l'arma irònica per burlar-se del veí. Analitzarem el paper dels malnoms, des de llur utilització com a nom de cada dia fins a la xarxa social implícita que teixeixen. Ho farem mitjançant una classificació que no barreja origen i significació, amb una clara distinció entre l'anècdota (que revela la mentalitat, la intenció) i la semàntica (més pròpia del context cultural).

1. Consideracions preliminars

a) un material excepcional

Amb la voluntat de salvaguardar un patrimoni immaterial a punt d'esfumar-se, vam emprendre una llarga recollida oral a prop dels habitants de Catalunya del Nord (220 municipis catalans sota jurisdicció francesa) i arreplegar així uns 13.000 sobrenoms. Aquest riquíssim i inèdit material s'havia d'escorcollar amb minúcia i amb diversos enfocaments per tal d'apreciar el seu valor en la seua globalitat. Els vam analitzar en un llarguíssim treball de recerca, totalment disponible avui en CD-ROM interactiu (i a la xarxa www.tirachpasqual.cat) que permet al lector navegar, consultar i buscar pels diversos eixos (fonètica, morfosintaxi, semàntica, origen, retòrica...) resseguint la tesi «Malnominació a la Catalunya Nord, estudi sincrònic dels sobrenoms nord-catalans, testimoniatges lingüístics i culturals». Mitjançant els testimoniatges i els orígens d'aquestes apel·lacions extralegals d'ús quotidià, evocarem avui els resultats relatius al paper social dels malnoms.

b) un material sensible

La gènesi dels sobrenoms és difícil de resseguir, com ho és també la justificació de llur arrencada. És cert que la pràctica de l'endogàmia en molts vilatges havia creat una inflació dels cognoms de les mateixes famílies. Per reconèixer els individus hi posaren una espècie d'*accent diacrític* de diferenciació: hi van afegir el sobrenom. Fruit d'una pràctica mil·lenària, el sobrenom es transformà, evolucionà, s'oficialitzà i desaparegué com a tal, abans de renàixer, i de res a poc, prenent-hi gust i plaer, el sobrenom passà en els usatges. Hom batejà pel gust i per evitar confusió. Però no cal cometre l'errada de presumir que el sobrenom només serveix a distingir dues persones que porten el mateix nom. Aquesta tasca no basta per a explicar l'existència dels sobrenoms. Moreu-Rey (1981, 25) ens adverteix: "imaginar una única missió assignada als sobrenoms, creure que llur engendrament pot obeir a un sol factor general, equivaldria a caure en el delictes de la simplificació."

2. Genitors

La facultat d'observació és una condició necessària per al desenvolupament dels malnoms. Per tant, no tothom al si de la comunitat és capaç o té ganes de portar una mirada crítica i humorística sobre els seus conciutadans. Existeix un tipus d'individu amb propensió a la malnominació? Durant les enquestes ens vam assabentar que es dibuixava una segmentació de la població. En certes ocasions (Palau del Vidre, Cabestany, Santa Maria...) els grups femenins interrogats, sense fer cara de voler fer retenció d'informacions, no ens van saber dir cap sobrenom. Al "senat" masculí, o al rall d'homes del carrer veí, en recollim tot un reguitzell. Una primera constatació induiria a creure que els nuclis masculins generen més malnoms. Caldria, doncs, en certs casos considerar propicis a la sobrenominació llocs com els bars, els camps de rugby (jugaires i afeccionats) i la plaça (compartida amb les dones però elles actives -fent el mercat- i ells espectadors) i activitats com la caça, la pesca, els afers públics, la petanca, ambients dels quals la dona és absent. Però en d'altres ocasions, alguns ralls femenins ens han informat més que qualsevol assemblea d'homes. Essencialment de sobrenoms de dones. Existirien, doncs, també rodals en el poble on hi predominen les dones; entre elles s'han atribuït malnoms. Podríem creure que joves i dones, desproveïts d'un paper social relluent, dinamitzen llur posició, guanyant terreny en la societat mitjançant xipots i escarnis. El safareig (el rentador), el mercat, l'església (les devotes), els ralls són sitis estratègics. No fa cap dubte que la vida rutinària alimenta la inspiració, però hom ha de pensar que els contactes socials més estrets, més multitudinaris, més exuberants com són Carnaval, Festa Major, Pasqües o més localment el Picolet (Carnaval, al Conflent), la Patrica Patroca... causen molt més sobrenoms. Malgrat les afirmacions dels informadors que asseguren que «cada casa té un sobrenom», constatem amb l'experiència que les famílies més benestants, els rics del vilatge, els grossos propietaris, així com el mestre d'escola i el capellà s'escapen de l'escarni.

Algunes experiències demostren com neix el sobrenom: una paraula, un gest o senzillament la presència o el pas provoquen, si hi assisteix un observador-auditor perspicaç i no gaire discret, un bateig sense pica ni aigua beneïda.

A Prats de Molló, hom recorda l'Arbre Mentider:

"Tothom s'hi posava a l'entorn, discutien. Homes i dones. Deien cosoneries. Un xic de tot. Per passar temps. Hi havia un forat, hi hauríem caigut. Se corcava. Passeu [davant de l'Arbre] vos diuen "bonjurt" i emprés vos retallen : "...ha magrit....s'ha engreixat..." [parlant d'en F... que passa, justament] Aquest és un retallaire. Critica un xic la gent. Sempre té una mofa."

A Prats encara, la concentració industrial telera i espardenyera era propícia als sobrenoms:

"Les surnoms ça sortait des usines, des ateliers. Des gens baptisaient les autres. Il fallait peu de chose. Par exemple, 'Penjarola', il s'appelait Mercier, hi havia quelcom de penjat que li havia caigut dessus. I diu "què és aqueixa penjarola?"".

Mimi del Mir comenta:

"Si algú diu una burricada, se descuida pas això."

Certs vilatges tenen anomenada de batejadors:

"Cal passar a La Llagona per sere batejat."

Les dones no s'exposen:

Al Puig del Mas, a Banyuls de la Marenda: "Moltes dones no gosaven passar al raval quan hi havia els homes. Feien el torn per un altre carrer." (Raval: dos pedrissos de banda i banda del carrer on els homes passen una estona per enraonar.)

A Bages:

"Per poc que se descuidessin ja eren batejats! Un mot o un gest mal plaçat..."

A Vilanova de la Ribera:

"Se calia pas esgarriar, arreu éreu batejats."

Els verbs (esgarriar-se, descuidar-se) que utilitzen les nostres informadores recalquen molt bé la noció de conformisme ultrapassat. Qualsevol cosa original passa a suspecte, i és catalogada. Cal adoptar, doncs, un comportament social raonable, i no deixar-se anar a l'espontaneïtat.

3. Condicions de vida

Per a sobreviure, un sobrenom necessita un condicionament adequat, lligat a la comunicació, a la comunitat, i al metabolisme del propi renom.

Una de les primeres condicions és el sentit que vehicula. Ha de ser entenedor, almenys al moment de l'arrelament. És clar que es diferencia del patrónim per la seua durada de vida més efímera (Severi, 1980, 107), però en molts casos, tot i l'opacitat i l'hermeticitat del sentit, i malgrat la desaparició de la família motejada, persisteix el sobrenom.

La difusió del sobrenom és facilitada pel fet que molt aviat es descuida l'autoria; "com a autèntics mots-camaleons, adopten un caràcter totalment anònim" (Corredor Plaja, 1991, 488) que alguns utilitzen per motejar adversaris o companys, aprofitant "de la complicitat de l'anonimat per transformar, en patrimoni públic, les desgràcies secretes, les misèries o les culpes d'un enemic, o per posar en ridícul defectes o manies d'un amic" (Antoni Nughes a la presentació de Fadda, 1989, 9).

Finalment, cal considerar que l'àrea d'existència del sobrenom és diferent de la dels patrònims. La intimitat lliga el malnom a una població. Insistim: d'un vilatge a l'altre no coneixen els sobrenoms que circulen (amb l'excepció de les figures més populars). Asseguren el control de la identitat interna de la comunitat, i actuen com un factor de resistència. Els patrònims ja pertanyen a una comunitat més àmplia, més allunyada del grup, i doncs més a l'abast de l'investigador. Aquí retrobem les nocions teoritzades per Geertz (1993, 55): per caçar sobrenoms, l'investigador requereix una *experience near*. Quant a les funcions del sobrenom, hom justifica sense dificultat la seua posició intermediària: patrónim>sobrenom<prenom. Efectivament, hom s'adona que el malnom designa generalment el grup de familiars -com el patrónim- tot conservant el record dels avantpassats (com el prenom, si hom té en compte que el prenom del mainatge era tradicionalment el del seu avi/padrí). Quan ja no hi ha terme per designar un membre llunyà de la família, hom esmenta el sobrenom de la branca en qüestió.

Tant en la terminologia emprada ("batejar") com en l'ús del sobrenom (identificació diària) hom s'adona que es considera el sobrenom com a part integrant del sistema nominatiu. En aquest cas, hom pot parlar de "transferiment de donador" del nom ja que el (mal)nom no és

atribuït pels pares, sinó per una tercera persona i que el "bateig" és retardat. La decisió és aleatòria, a mans del poble. I sovint, amagada al portador, excepte en certes circumstàncies, per exemple si l'aparença afalagadora permet un ús directe.

4. Relació motejat/motejador: les diferents funcions del sobrenom

I per ser més precís, hom estableix dos tipus de sobrenoms, segons l'ús que se'n fa, en presència o no del motejat. Casanova (1985, 362) els divideix en *coneguts* i *usats*. Els *coneguts* són emprats en cercles reduïts, o en moments de broma. Són "impresentables" en societat, per ofensius o per manca de fama. Els *usats* serveixen en tota comunicació per a designar individus o família, a vegades davant del propi motejat, que no s'ofèn. Els presentables s'usen a tot arreu.

D'altra banda, sabem que una relació familiar és una relació recíproca on cadascú juga el seu rol talment ho faria en qualsevol altra situació social, o sigui que la terminologia que empen dos familiars indueix entre ells un cert tipus de resposta, de comportament (Zimmermann, 1993, 130). De la mateixa manera, ens podem demanar si el motejat actua, públicament, en funció del sobrenom que li han atribuït, si la seva conducta ha de recordar fidelment el motiu amb el qual l'han motejat.

En aquest sentit, cal distingir l'apel·lació de referència (el sobrenom que designa l'individu quan hom l'esmenta en una discussió) i l'apel·lació d'adreça (amb la qual hom interpel·la directament l'individu). Ocorre alguna transgressió que esvalota el grup. No són pocs els informadors que recorden una anècdota d'infància marcada pels sobrenoms. En general correspon a les primeres sortides autònomes dels mainatges, a l'hora de saludar algú pel carrer o al moment de fer compres i d'adreçar-se al comerciant. Els infants no coneixen els patrònims dels adults que els envolten, per consegüent, quan fan els primers passos dins la societat, empen els noms que han sentit a casa, o sia, els sobrenoms. Sense voler-ho la mainada revela els sobrenoms. Sense saber, malmeten les regles socials. Els manca pràctica, i llur innocència social fa públic el que se sol amagar.

En el segons cas, l'opacitat identitària del grup impedeix que un foraster obtingui qualsevol informació si prova de localitzar un habitant preguntant pel seu nom de família.

A Tuhir tenen en memòria un acudit:

"Dos companys xerren -un és foraster- quan n'arriba un tercer que demana: "Ets pas vist el Matxo?" I l'altre contesta: "Sí, fa un moment, és allà que parla amb el Carro." El tercer individu, ignorant que es tracta de sobrenoms, s'exclama: "és ben bé el primer cop que veig un matxo que enraona amb un carro!"

Tota la comunitat té costum d'emprar els malnoms i arriba a descuidar els veritables patrònims. A tal punt que a les esqueles publicades en la premsa local a vegades es llegeix, a sota del nom del difunt, el seu sobrenom. Aquesta pràctica demostra la utilitat i alhora la difusió de la sobrenomnació.

**TAULIS,
PRATS-DE-MOLLO,
CERET.**
Les familles BARNEDES,
MALVESY, PUEL, BARRE-
RE, RICART, COSTE, PI-
QUER, parents et alliés ;
très touchés par les nombreuses
marques de sympathie qui leur
ont été témoignées lors du dé-
cès de

**Monsieur
Charles BARNEDES**
dit "Coral"

prient toutes les personnes
qui se sont associées à leur
deuil de bien vouloir trouver ici
l'expression de leurs sincères
remerciements.

COLLIOURE.
Mme Marguerite ALOUJES,
ses enfants et petits-enfants ;
Mme Vve Gabrielle OLIVER,
ses enfants et petits-enfants ;
M. et Mme Pierre AGGERY,
leurs enfants et petits-en-
fants ;
M. et Mme Jean-Antoine VI-
CENS et leur fils ;
les familles ALOUJES, POUS,
GRAVE, FABRE, parents et
alliés ;
vous font part du décès de leur
regretté

Francis ALOUJES
dit "Carta"
survenu dans sa 72e année

Les obsèques auront lieu
mardi 5 décembre 1995 en
l'église de Collioure à **10 h 30**.
Réunion et remerciement sur le
parvis de l'église. La famille ne
reçoit pas. Ni fleurs, ni cou-
ronnes.

Si bé trobem exemples de difusió periodística del sobrenom, cal tenir present que normalment és solament d'ús intern, i vedat al foraster. El foraster no té coneixença del codi. Tampoc no se li atribueix cap sobrenom. Estableix una diferència entre el grup i els elements exteriors. Delimita l'espai de relació (Bromberger, 1976, 136).

5. Origen vs. polisèmia

Per copsar les funcions dels sobrenoms en el si de la societat, cal analitzar *la motivació* que va generar l'apel·lació, sense fer la confusió amb *la significació* de la paraula utilitzada. Així, defugim en part la classificació que proposa Moreu-Rey. De la mateixa manera, Planas-Ferrer (1991, 19) es lamenta de les limitacions d'una tal classificació, car s'omple de neguit quan s'adona que suposa més que el que diuen els sobrenoms i que s'exposa a riscos irreductibles com són la ironia, la polisèmia, la motivació real del malnom... Marina Zaragoza (1989, 252) no dubta a declarar que "la interpretació dels malnoms, tan apassionant en alguns casos, és sempre molt compromesa".

El nostre estudi s'aparta, doncs, dels precedents exemples d'anàlisi pel fet d'aplicar al material empíric dos filtres de reflexió: es tracta de considerar l'aspecte etiològic dels sobrenoms. O sigui, volem evitar tota confusió entre *la creació* (fonts i recursos estilístics) i *la motivació* (anècdotes, fets episòdics).

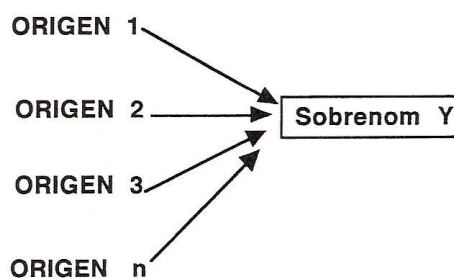
6. Plantejaments

Al llarg de les enquestes, vam recuperar les anècdotes que narren l'origen dels malnoms. Gràcies a la motivació que impulsà a la malnominació descobrirem ara la visió que els individus, els elements constitutius de la comunitat, tenen d'ells mateixos i dels altres. El protagonisme ja no pertany al medi, sinó als homes i a les dones. Del material que presentem en sorgirà una imatge, un testimoniatge de les mentalitats.

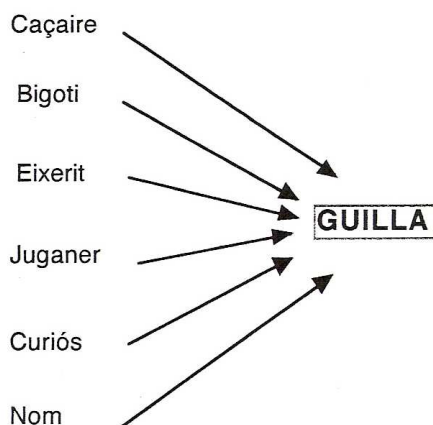
Ara bé, cal saber que només un 20% dels sobrenoms recollits s'acompanya de l'etimologia, de l'episodi que motivà el bateig, xifra que relativitza els resultats. I no és l'única reserva que cal mencionar: ens hem de preguntar fins a quin punt el relat anecdòtic és real.

7. Relacions sobrenoms-motivació

Encara que s'exposa a escoltar i recollir una etimologia popular (Veny, 1991, 72) l'investigador no té el dret d'inventar-se les relacions que uneixen el malnom amb un origen. Malgrat l'experiència, els exemples recurrents o encara la intuïció, no s'hi valen les interpretacions a posteriori. En volem per prova un esquema que evidencia els riscos d'equivocació. Diversos orígens han engendrat sobrenoms idèntics, cosa que fa impossible la formulació d'una norma comuna.

Exemple amb un sobrenom:

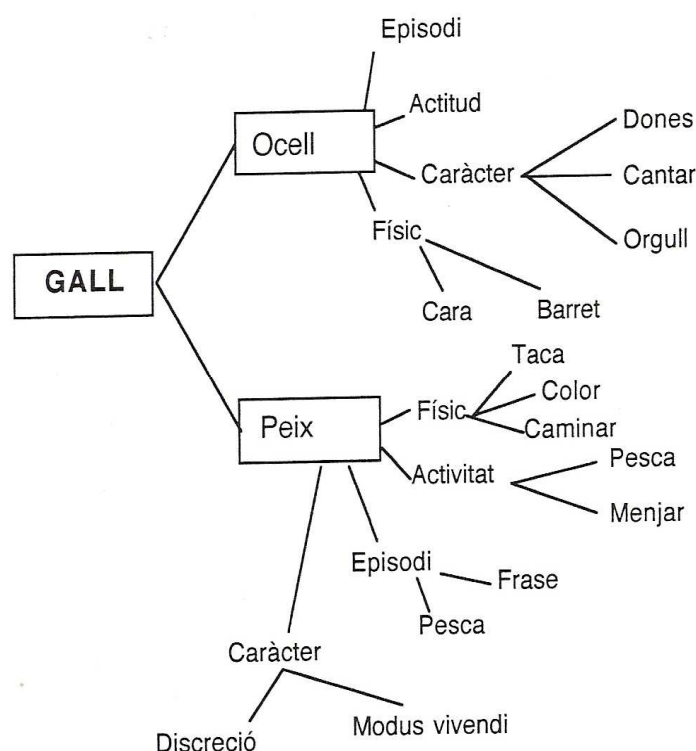
Aquestes constatacions ens suggereixen la major prudència a l'hora de treure conclusions. Si bé els malnoms són una cristal·lització de la societat, la fragilitat dels components ("material sensible", "material polisèmic", i ara "material complex") ens convida a aclarir les recerques mitjançant les classificacions etiològiques.

8. Descripció espessa

És cert que la relació semàntica/motejat passa per l'origen del sobrenom. Ja hem vist amb l'esquema precedent com és difícil, per no dir impossible, atribuir a posteriori un origen a un sobrenom, basant-se només sobre el seu sentit.

D'ara endavant, ja recordarem com s'aplica a la sobrenomiació el que Geertz (1993, 5) anomena la *descripció espessa*.

Prenem com exemple el sobrenom "gall". La polisèmia del mot parteix en dues esferes les arrels connotatives. D'una banda, l'ocell (gall, gallina) i, de l'altra, el peix (gall de Sant Pere, família Zeïds). Cada part desenvolupa una sèrie d'imatges que duplica les possibilitats d'interpretació. Hom penetra en "l'espessor", en el gruix de la descripció.

Es planteja, doncs, per exemple, de saber si es tracta d'un faldiller que corre al darrere de les dones (caràcter-dones) o que solia portar un barret o una barretina (físic-barret). Ambdós fan referència a l'ocell. La versió ictiològica pot portar a pensar, posem per cas, en un pescaire (activitat-pesca) o en una persona tímida, la conducta de la qual recorda la discreció del peix (caràcter-discreció).

L'amplitud d'aquestes ramificacions creix quan hom pensa que el malnom és atribuït amb derisió, i que sovint expressa el contrari del que diu. Pellicer (1989, 197) veu en certs sobrenoms "una declarada intenció ofensiva o irònica" i Poveda (1989, 203) assegura que la majoria dels pobles del País Valencià tenen "com a una de les seues components principals el fet de la ironia."

Aquest procediment provoca una inversió del significat real del mot, i dificulta encara més la interpretació.

9. Funcions i valors

Els sobrenoms testimonien de les mentalitats, són el reflex de la societat que els ha engendrat. Mitjançant l'anàlisi de les anècdotes lliurades pels nostres informadors, s'ha dibuixat una certa visió de l'organització social, la pròpia imatge dels valors de la comunitat.

A partir d'un material empíric, ens adonem com el discurs sobre els malnoms s'organitza a l'entorn d'un seguit de vectors morals sobre els quals la comunitat s'autodefineix.

Ara bé, aqueixes mentalitats, què accepten i què rebutgen?

D'antuvi, els sobrenoms amb origen lligat al físic i al caràcter ens han demostrat que la valoració de l'individu passava per les seves deficiències, tant a nivell corporal com mental. Els desgraciats, impeditos o de físic poc grat es carreguen sobrenoms. Els que cauen en el vici, víctimes de "pecats" capitals són marcats per l'estigma del malnom.

Més endavant s'esbossa un esquema mental de la comunitat basat en dicotomies sorgides de tots els excessos registrats en els sobrenoms. Per parelles, se sancionen els massa bons i els massa dolents, els valents i els ganduls, els gegants i els nans, les "ficel·les" i "els barrals"... Tanmateix, al llarg de l'anàlisi hem constatat que l'apreciació del grup no s'acontentava d'antònims sinó que condemnava tots els excessos: les manies, el consum en desmesia, les mentides... No s'accepten els extrems.

L'Alambic, en Taverna, en Crema vi per als que beuen ; la Solla, la Put (bruts); en Bragueta alegre, el Gall, la Conill d'Or (atrets pel sexe); el Submarí (geperut), Un i Un fan Dos (coix).

Més endavant se dibuixen dicotomies d'excessos. Se sancionen els excessius, els massa...:els massa bons (el Xai) / dolents (l'Estavinsky), massa valents (en Vispilla) / ganduls (l'Oruga), massa nerviosos (el Reveixí) / lents (en Banasta), massa pobres (en Caga Rostes) / rics (en Cama de plata), massa grossos (en Bombonne) /petits (l'Empelt).

L'anàlisi demostra també com molts sobrenoms recorren permanentment al fet diferencial. La no-adequació amb el parlar local, unes arrels forasteres o estrangeres originen un malnom. Iglesias (1991, 16) ja remarcava que "la falta de solidaridad, cultural y lingüística, se castiga con el mote". Els sobrenoms recalquen les diferències.

Sopeña Balordi (1979, 252) comenta així la malevolència dels conciutadans:

"le conformisme, pierre de touche de tout groupe en évolution (...) est partout, impliquant une échelle de valeurs souvent, mais pas toujours, basée sur l'ignorance. Toute originalité -toute chose non conforme et suspecte- est aussitôt cataloguée, fixée, entachée de malice".

En cal concloure, doncs, que la comunitat té una idea bastant clara de la seva pròpia definició, que coneix els seus elements constitutius i que viu en una homogeneïtat virtual cada dia actualitzada.

Tots aquests aspectes ens permeten d'establir que els sobrenoms delimiten la identitat del grup. Indiquen el que no és normal. Implícitament hom descobreix que el nucli humà s'apropia unes normes esporgades de qualsevol originalitat. El perill més gran per al conciutadà és deixar-se anar a l'espontaneïtat. La referència bàsica no és més que un "sentit comú", fonament d'una organització estricta i alhora tolerant. Aquest sentit comú és implícit; es tracta d'un saber comú mut, no-dit, no-expressat, però identificat per l'expressió que representen els sobrenoms.

Bibliografia seleccionada

- Bromberger, C.; Porcell G. (1976). "Choix, datation et utilisation des noms propres dans une commune de l'Hérault: Bouzigues", *Le Monde Alpin et Rhodanien* 1er, 2n trimestre.
- Casanova, Emili (1985). "Sobre els malnoms d'Agullent", *Xè Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, p. 361. València.
- Corredor Plaja, A.-M. (1985) "Els noms extralegals de Cruïlles, Monells i Sant Sadurní (Empordà)" en *Butlletí de la SDO*, núm. XXI, p. 44-45.
- Corredor Plaja A.-M. (1991) "Els motius de Pals (Baix Empordà)", *XVIè Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, p. 487. Castelló de la Plana 1992.
- Corredor, Anna-Maria (1993). "Un exemple de malnoms eventuals en un document dels anys 1577-1657: els noms d'ofici", *XVIIIè Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, p. 68. Girona.
- Fadda, C. (1989). *Xistos Alguerésos*, L'Alguer, Cerri.
- Figueras, Narcís; Puig, Roser (1993). "Malnoms de delinqüents. Un exemple de treball sobre el "Boletín Oficial de la Provincia" Girona, 1844", *XVIIIè Col·loqui general de la Societat d'Onomàstica*, p. 231. Girona.
- Iglesias Ovejero, A. (1989). "El blasón popular de los Farinatos y sus aledaños", *Homenaje a Alonzo Zamora Vicente*, Castalia, Madrid.
- Geertz, C. (1993). *Local knowledge*, Fontana Presse, London.
- Martí, Joaquim (1993). "Malnoms valencians del segle XIX", *XVIIIè Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, p. 199. Girona.
- Moreu-Rey, E. (Randa). "Reflexions sobre malnoms de Mallorca, Menorca i Eivissa", en *Randa*, p. 51-61.
- Moreu-Rey, E. (1981). *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*, Barcelona, Millà.
- Moreu-Rey, E. (1998). *Toponímia urbana i onomàstica vària*, Raixa 98.
- Moreu-Rey, E. (1991). *Antroponímia: història dels nostres prenomes, cognoms i renoms*, Universitat de Barcelona.
- Pellicer Herrero, Anna Maria (1989). "Els malnoms de Benigànim", *XIVè Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, XLIII, p. 196. Alacant 1991.
- Planas Ferrer, Rosa (1991). "Els malnoms dels "xuetes" de Mallorca (s. XVII-XX)" *Butlletí de la Societat d'Onomàstica* XLV, p. 1. Barcelona.
- Planas, Maria Rosa (1993). "La malnomenació en el context del barri del Sagell de la Ciutat de Mallorca (segles XVII-XX)", *XVIIIè Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, p. 91. Girona.
- Pochelu, A. *Les diverses dénominations en usage à Hasparren*, Certificat de Cultura i Llengua Basques, Bordeus III (inèdit).
- Poveda Jordà, M. Lluïsa (1989). "Els malnoms de Monòver", *XIVè Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, XLIII, p. 203. Alacant 1991.
- Severi, C. (1980). "Le nom de lignée. Les sobriquets dans un village d'Emilie" en *L'homme*, n°XX, p. 105-118.
- Sopeña Alordi, A. (1979). *Etude lingüistique des sobriquets du point de vue de la sémantique*, Barcelona (inèdit).
- Veny, J. (1984). *Estudis de geolingüística catalana*, Barcelona, Ed. 62.
- Veny, J. (1991). *Mots d'ahir i mots d'avui*, Barcelona, ed. Empúries.
- Veny, J. (1996). *Onomàstica i dialectologia*, Montserrat, Serra d'Or.
- Veny, J. (1997). "Onomàstica i dialectologia", en *Actes del XXè Col·loqui de la Societat d'Onomàstica*, p. 13, Perpinyà. PUP, ICRECS.

Zaragozà, Marina (1989). "Aproximació als malnoms de Silla", *XIVè Col·loqui general de la Societat d'Onomàstica*, XLIII, p. 252. Alacant 1991.
Zimmermann, F. (1993). *Enquête sur la parenté*, PUF.

Tota la bibliografia a www.tirachpasqual.cat

Pasqual Tirach Alventosa
Investigador associat a l'ICRESS
(Institut Català de Recherche en Sciences Sociales)
Perpinyà
Catalunya del Nord
tirachpasqual@gmail.com